

पुणे शहरातील महात्मा फुले वाडा व क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले या स्मारकांच्या विस्तारीकरणाच्या कामासाठी (भूसंपादन व रहिवाशांचे अन्यत्र पुनर्वसन करण्यासाठी) रु.१००.०० कोटी इतका निधी वितरीत करण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : स्मारक-२०२४/प्र.क्र. २८९/नवि-२०

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : २९ मार्च, २०२५

वाचा :-

- १) नगरविकास विभाग शासन निर्णय, क्र.संकिर्ण-२०१५/प्र.क्र.२८८/नवि-२०, दि.०४.०९.२०१६
- २) वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्र.अर्थसं-२०२३/प्र.क्र.८०/अर्थ-३, दि.२५.०७.२०२४
- ३) नगर विकास विभाग, शासन निर्णय, क्र. २०२४/प्र.क्र. ३९/नवि-२२, दि.२८.०९.२०२५
- ४) आयुक्त, पुणे महानगरपालिका यांचे पत्र जा.क्र. १४७३, दि.०२.०७.२०२४

प्रस्तावना :-

सन १९९२ साली पुणे शहरातील महात्मा फुले व क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांचे रहाते घर राष्ट्राला अर्पण करून सदर वास्तू राज्य संरक्षित स्मारक म्हणून घोषित केलेले आहे. सदर स्मारक व त्याच्या परिसराचे नूतनीकरण व जतन करण्यासाठी आवश्यक कामे, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, पुणे यांच्याकडून करण्यात आलेली आहेत. महात्मा फुले यांच्या संरक्षित स्मारकाशेजारीच पूणे महानगरपालिकेमार्फत क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांच्या स्मारकाचे काम करण्यात आलेले आहे. या स्मारकांना वर्षभर राष्ट्रीय नेते व अतिमहत्वाच्या व्यक्ती भेटी देण्यासाठी येत असतात. मात्र येथे वाहतुक व वाहनतळासाठी प्रशस्त जागा नसल्याने पर्यटक व नागरिकांची गैरसोय होत आहे. त्यामुळे स्मारक विस्तारीकरणासाठी मूळ प्रकल्प आराखड्यामध्ये या दोन्ही स्मारकांना जोडण्यासाठी रस्ता करण्याचे प्रस्तावित आहे. फुलेवाडा व क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले स्मारक या दोन्ही स्मारकांचे जतन व विकसन होण्याच्या दृष्टीने दोन्ही स्मारकांच्या सभोवतालच्या भागाचे भूसंपादन आणि विकसन होण्यासाठी नगरविकास विभागाने दि. २५ नोव्हेंबर, २०२१ च्या शासन राजपत्राअन्वये महाराष्ट्र प्रादेशिक नगररचना अधिनियम १९६६ चे कलम ३७ (१कक) नुसार हा निवासी झोन स्मारकासाठी आरक्षित केला आहे. रहिवाशांचे अन्यत्र पुनर्वसन करून सदर जागेचे भूसंपादन करण्यासाठी व महात्मा फुले वाडा व क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले स्मारक विस्तारीकरण करण्यासाठी आयुक्त, पुणे महानगरपालिका यांनी दि.२.७.२०२४ च्या पत्रान्वये शासनाकडे खालीलप्रमाणे रु.२०० कोटीची मागणी केली आहे. त्यानुषंगाने सदर प्रस्तावास नगर विकास विभाग, शासन निर्णय क्र. २०२४/प्र.क्र. ३९/नवि-२२, दि.२८.०९.२०२५ अन्वये प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे. प्रस्तुत प्रशासकीय मान्यतेच्या अनुषंगाने पुणे शहरातील महात्मा फुले वाडा व क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले या स्मारकांच्या विस्तारीकरणाच्या कामासाठी (भूसंपादन व रहिवाशांचे अन्यत्र पुनर्वसन करण्यासाठी) रु.१००,००,००,०००/- कोटी (अक्षरी रूपये शंभर कोटी फक्त) इतका निधी वितरीत करण्यास खालील अटी व शर्तीच्या अधीन राहून या शासन निर्णयान्वये मंजूरी देण्यात येत आहे.

शासन निर्णय :-

पुणे शहरातील महात्मा फुले वाडा व क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले या स्मारकांच्या विस्तारीकरणाच्या कामासाठी (भूसंपादन व रहिवाशांचे अन्यत्र पुनर्वसन करण्यासाठी) रु.१००,००,००,०००/- कोटी (अक्षरी रूपये शंभर कोटी फक्त) इतका निधी वितरीत करण्यास खालील अटी व शर्तीच्या अधीन राहून या शासन निर्णयान्वये मंजूरी देण्यात येत आहे.

०१. उपरोक्त नगर विकास विभाग शासन निर्णय, क्र.२०२४/प्र.क्र. ३९/नवि-२२, दि.२८.०९.२०२५ नुसार विहित अटी व शर्तीच्या अधीन राहून आवश्यक ती कार्यवाही करावी.

०२. दिनांक ३१ मार्च, २०२६ अखेर हा निधी खर्च करण्याची मुदत संपल्यानंतर जिल्हाधिकारी, पुणे यांनी या लेखाशिर्षाखाली सन २०२४-२५ करीत वितरीत करण्यात येणाऱ्या सर्व निधीच्या उपयोगिताचे प्रमाणपत्र प्राप्त करून घ्यावे. सदरची उपयोगिता प्रमाणपत्र एकत्रितरीत्या संबंधित महालेखापाल कार्यालयाकडे सादर करून खर्चित व अखर्चित निधीचा अहवाल शासनास सादर करावा.

०३. सदर स्मारकाच्या उर्वरित निधीकरिता स्मारकाच्या प्रगतीच्या अनुषंगाने आयुक्त, पुणे महानगरपालिका यांनी मागणी करावी.

०४. या शासन निर्णयानुसार मंजूर व वितरीत करण्यात येत असलेल्या एकूण रक्कम रु.१००,००,००,०००/- (रुपये शंभर कोटी फक्त) चे कार्यान्वयन यंत्रणेस वितरण करण्यासाठी जिल्हाधिकारी, पुणे यांना नियंत्रण अधिकारी तसेच जिल्हा प्रशासन अधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, पुणे यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. आहरण व संवितरण अधिकारी यांनी सदरचा निधी आहरीत करून कार्यान्वयन यंत्रणेस वितरीत करावा.

०५. यासंबंधीचा खर्च मागणी क्र. एफ-२, मुख्य लेखाशिर्ष २२१७, नगर विकास, ८०, सर्वसाधारण, १९१, महानगरपालिकांना सहाय्य, (००) (८३) नागरी भागात स्मारके उभारण्यासाठी महानगरपालिकांना सहाय्यक अनुदान, ३१, सहाय्यक अनुदान (वेतनेतर), (२२१७ A०३८) या लेखाशिर्षाखाली सन २०२४-२५, करिता रु.१००,००,००,०००/- (रुपये शंभर कोटी फक्त) निधी मंजूर अर्थसंकल्पीय तरतुदीमधून भागविण्यात यावा.

०६. नियोजन विभाग, अनौपचारीक संदर्भ क्र.४८/२०२५/१४४४, दि.११.०२.२०२५ तसेच वित्त विभाग, अनौपचारीक संदर्भ क्र.६५/२०२५/व्यय-३, दि.१४.०२.२०२५ अन्वये प्राप्त सहमती व वित्त विभागाचे शासन परिपत्रक क्र.अर्थसं-२०२३/प्र.क्र.८०/अर्थ-३, दि.२५.०७.२०२५ अनुसार सदर निधी वितरीत करण्यात येत आहे.

०७. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतरथळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०३२११८४६४३०५२५ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अनिलकुमार उगले)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत :

- १) मा. राज्यपाल महोदय यांचे सचिव
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
- ३) मा.उपमुख्यमंत्री (नगर विकास) यांचे सचिव
- ४) मा.उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे सचिव
- ५) सर्व मा.मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
- ६) मा. विरोधी पक्षनेते, दोन्ही सभागृह, महाराष्ट्र विधानमंडळ, मुंबई,
- ७) सर्व सन्माननीय विधानसभा / विधानपरिषद व संसद सदस्य
- ८) मा. राज्य निवडणूक आयोग यांचे कार्यालय
- ९) मा. मुख्य सचिव यांचे वरीष्ट स्वीय सहाय्यक
- १०) मा. मुख्यमंत्री महोदय यांचे जनसंपर्क अधिकारी
- ११) जिल्हाधिकारी, पुणे
- १२) आयुक्त, महानगरपालिका पुणे
- १३) जिल्हा प्रशासन अधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, पुणे
- १४) महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर

१५) जिल्हा कोषागार अधिकारी, पुणे

१६) वित्त विभाग, व्यय-३/ कोषा प्रशासन-५/ अर्थसं-१६ / नियोजन विभाग/का.१४४४, मंत्रालय, मुंबई

१७) उप सचिव (नवि-२२), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई

१८) उप सचिव (नवि-४), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई

१९) कक्ष अधिकारी (नवि-४), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई

२०) कक्ष अधिकारी (नवि-२२), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई

सदरचा शासन निर्णय विभागाच्या नागरिकांची सनद वर प्रसिद्ध करण्यात यावा.

२१) निवडनस्ती (नवि-२०)